

ИЗВЕШТАЈ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОД СПРОВЕДЕНО АНКЕТИРАЊЕ ВО ПРЕТПРИЈАТИЈА ЗА ОСНОВНИТЕ ЗНАЕЊА ЗА ХИВ/СИДА

Во врска со предвидените активности за изработка на брошура и анкетен прашалник наменети за бизнис заедницата во Република Македонија (заклучок на седница на Влада), Министерството за здравство и Институтот за јавно здравје ги спроведе активностите за кои беа задолжени односно изработи едукативен материјал (лифлет) за едукација, како и анкетен прашалник за истражување на знаењата за пренесување/превенција од ХИВ инфекција.

Лифлетите и анкетните прашалници беа дистрибуирани во 10-те Центри за јавно здравје, кои пак го спроведоа анкетањето кај вработените во бизнис претпријатија на својата територија и прибраните, пополнети анкетни листови ги доставија до ИЈЗ - Сектор за контрола и превенција на заразни болести - Скопје.

Резултати од анкетањето доставија 7 ЦЈЗ, додека од 3 ЦЈЗ (Куманово, Велес и Кочани) не добивме повратен одговор.

Направената анализа и добиените резултати со епидемиолошки коментар се презентирани во Информацијата.

ВОВЕД

Согласно предвидените активности за изготвување на едукативни материјали за ХИВ/СИДА за бизнис категоријата, како и изработка на анкетни листови и нивна обработка (заклучоци од Нацрт записникот од Педесеттата седница на Влада, точка 14 и точка 15), Институтот за јавно здравје на РМ во соработка со Министерството за здравство и Единицата за имплементација на активности подржани од ГФ изработи едукативни материјали и анкетни листови кои беа доставени до Центрите за јавно здравје низ Републиката за понатамошна дистрибуција.

Теренскиот дел од истражувањето беше спроведен од страна на епидемиолошките служби при ЦЈЗ во претпријатија од различен профил (автомобилска, текстилна индустрија, телекомуникации и сл.) со цел да бидат опфатени повеќе различни категории на испитаници.

Како инструмент за истражувањето се користеше анкетен лист во вид на прашалник кој го изработи ИЈЗ, а кој беше составен од шест прашања кои се однесуваат на знаења и заблуди во однос на ХИВ трансмисија и превенција.

РЕЗУЛТАТИ

До изготвувањето на овој извештај, резултати беа доставени од страна на седум ЦЈЗ, според кои во истражувањето учествуваа вкупно 351 испитаници. Резултати од истражувањето беа добиени од седум града и тоа: од Битола за 51 испитаник, а од Скопје, Прилеп, Охрид, Штип, Струмица и Тетово, за по 50 испитаници.

Во однос на првото прашање: „Дали ХИВ/СИДА се пренесува со убод на комарец или друг инсект?“ речиси една петина (n=69, 19,7%) од испитаниците одговориле неточно (потврдно). Во однос на дистрибуцијата по градови, најголем број на негативни (точни) одговори се добиени од Струмица (n=49), што претставува 98% од струмичките испитаници, а 17,4% од вкупниот број кои одговориле точно, додека најголем број на потврдни (неточни) одговори се добиени од Битола (n=18 или 35,7% од битолските, односно 26,1% од вкупниот број анкетирани испитаници кои одговориле со ДА) (Табела 1 во Прилог).

На прашањето: „Дали ХИВ/СИДА се пренесува преку орален сексуален однос?“ најголемиот дел од испитаниците (n=269, 76,6%) одговориле потврдно (точно), додека 82 лица (23,4%) одговориле негативно (неточно). Најголем број на негативни одговори се добиени од Охрид (n=23, 46% од охридските, а 28% од вкупниот број кои рекле НЕ), а најголем број точни одговори повторно се добиени од Струмица (n=48 или 96% од струмичките, односно 17,8% од сите испитаници кои одговориле потврдно) (Табела 1 во Прилог).

На прашањето: „Дали човек заразен од ХИВ/СИДА може да изгледа здраво?“ најголемиот дел од испитаниците (n=257, 73,9%) одговориле потврдно (точно), додека 91 лице (26,1%) одговориле негативно (неточно). Овојпат, најголем број на негативни одговори дале струмичани (n=25 или 50% од испитаниците од овој град, а 27,5% од вкупниот број учесници кои одговориле негативно), додека најголем број на позитивни, односно точни одговори се добиени од Охрид (n=45, 90% од охридските испитаници или 17,5% од сите испитаници кои рекле ДА) (Табела 1 во Прилог).

На прашањето: „Дали заразен човек може да ја шири заразата ако нема симптоми на заболување?“ најголемиот дел од испитаниците (n=306, 87,2%) одговориле потврдно, односно точно, а 45 лица (12,8%) одговориле негативно. Најголем број на неточни одговори се добиени од Битола (n=12, што претставува 23,5% од битолските испитаници, односно 26,7% од вкупниот број испитаници кои рекле НЕ). Најголем број пак на точни (позитивни) одговори се добиени подеднакво од анкетираниите лица во Прилеп и Струмица – по 48 лица или 96% од испитаниците во соодветните два града, односно по 15,7% од вкупниот број кои одговориле ДА) (Табела 1 во Прилог).

На прашањето: „Дали СИДА-та е болест која може да се излечи?“, најголемиот дел од испитаниците (n=329, 93,7%) одговориле негативно (точно), додека 22 лица или ниски 6,3% одговориле потврдно (неточно). Најголем број на точни одговори се добиени од Прилеп каде што сите испитаници одговориле дека СИДА-та не може да се излекува, што е 15,2% од сите испитаници кои точно одговориле, додека најголем број на неточни одговори се добиени од Скопје (n=10, 20% од скопските испитаници, а 45,5% од сите испитаници кои дале неточен одговор) (Табела 1 во Прилог).

На прашањето: „Дали постои вакцина против ХИВ/СИДА?“, исто како и на претходното прашање, најголемиот дел од испитаниците (n=329, 93,7%) одговориле негативно (точно), додека 22 лица (6,3%) одговориле потврдно (неточно). Најголем број на точни одговори се добиени од Прилеп и Охрид каде што сите испитаници одговориле дека не постои вакцина против ХИВ/СИДА (по 15,2% од оние кои точно одговориле), додека најголем број на неточни одговори се добиени од Битола каде што 13,7% (n=7) сметаат дека постои вакцина, што претставува 31,8% од вкупниот број на испитаници кои одговориле со ДА (Табела 1 во Прилог).

ДИСКУСИЈА

Резултатите од спроведената анкета, иако спроведена на релативно мал примерок (n=351), укажуваат дека кај вработените во различни бизнис категории сеуште постојат предрасуди во однос на начинот на трансмисија на ХИВ. Скоро една петина од испитаниците (19,7%) сметаат дека ХИВ може да се пренесе преку убод на комарец или друг инсект, што е речиси идентично доколку се спореди со резултатите од истражувањето¹ кај младите лица на возраст до 24 години. Со други зборови, вработените (повозрасните) немаат поголеми знаења од младите лица во однос на најчестите заблуди во однос на начинот на ХИВ трансмисија.

Слични се резултатите и во однос на другиот индикатор за начин на трансмисија на ХИВ, имено дури 23,4% од испитаниците погрешно сметаат дека ХИВ не може да се пренесе преку орален сексуален однос. Иако ризикот за ХИВ трансмисија преку орален сексуален однос е значително намален, сепак е присутен.

Интересни се и резултатите во однос на прашањето дали ХИВ инфицирано лице може да изгледа здраво, повеќе од една четвртина од испитаниците погрешно сметаат дека тоа не е можно, а 73,9% сметаат дека ХИВ инфицирано лице може да изгледа здраво. Овој процент е малку понизок во споредба со знаењата на младите, каде 74,6% одговориле потврдно.

Повисок степен на знаења се покажани во однос на индикаторот дали ХИВ инфицирано лице може да шири инфекција доколку нема симптоми на заболување, каде што најголемиот дел од испитаниците (87,2%) одговориле потврдно (точно).

Во однос на последните две прашања поврзани со превенција и лекување на ХИВ/СИДА добиени се идентични резултати, имено 93,7% точно одговориле дека ХИВ/СИДА не може да се излекува, и исто толкав процент знаат дека не постои вакцина против ХИВ.

Резултатите од оваа анкета укажуваат на потреба од дополнителни активности во бизнис секторот во однос на едукација за ХИВ/СИДА, односно за начините на пренесување и за превенцијата од оваа инфекција. Ова е особено важно од неколку аспекти, бидејќи со поголеми знаења се ствараат предуслови да се зголемат знаењата и да се намалат предрасудите во однос на ХИВ трансмисијата, а со тоа и предрасудите и дискриминацијата кон ХИВ позитивни лица.

Дополнително, нивото на знаења на вработените (главно возрасни лица над 24 години и родители) не се разликува од она на младите лица, што може да претставува проблем имајќи во предвид дека според неодамна спроведеното истражување кај млади лица на возраст од 15-24 години (цитирано погоре), младите доколку имаат потреба од информации поврзани со ХИВ/СИДА прво би се обратиле на своите родители.

Од горенаведеното, произлегува дека е неопходно да се зголеми достапноста до информации за ХИВ/СИДА во бизнис секторот (преку дистрибуција на информативни материјали, работилници, предавања, кампањи и сл.) со цел да се намалат незнаењата и предрасудите кои може да имаат негативни последици.

ПРИЛОГ

Табела 1. Резултати од спроведената анкета за знаења поврзани со ХИВ/СИДА кај претставници од бизнис заедницата

Прашање / Град	Дали ХИВ/СИДА се пренесува со угод на комарец или друг инсект?		Дали ХИВ/СИДА се пренесува преку орален сексуален однос?		Дали човек заразен од ХИВ/СИДА може да изгледа здраво?		Дали заразен човек може да ја шири заразата ако нема симптоми на заболување?		Дали СИДА-та е болест која може да се излечи?		Дали постои вакцина против ХИВ/СИДА?	
	ДА	НЕ	ДА	НЕ	ДА	НЕ	ДА	НЕ	ДА	НЕ	ДА	НЕ
Скопје	13	37	30	20	34	16	39	11	10	40	5	45
Битола	18	33	46	5	28	23	39	12	5	46	7	44
Прилеп	16	34	42	8	41	9	48	2	0	50	0	50
Охрид	9	41	27	23	45	5	46	4	1	49	0	50
Штип	7	43	34	16	41	6	41	9	2	48	2	48
Струмица	1	49	48	2	25	25	48	2	3	47	2	48
Тетово	5	45	42	8	43	7	45	5	1	49	6	44
Вкупно	69	282	269	82	257	91	306	45	22	329	22	329
Вкупно %	19,7%	80,3%	76,6%	23,4%	73,9%	26,1%	87,2%	12,8%	6,3%	93,7%	6,3%	93,7%

